

**MARXILAISIA MIELIPITEITÄ
AGRAARIKYSYMYKSESTÄ EUROOPASSA JA
VENÄJÄLLÄ** ²¹

LUENTOJEN KONSEPTEJA

ENSIMMÄINEN VARIANTTI

**MARXILAISIA MIELIPITEITÄ
AGRAARIKYSYMYKSESTÄ EUROOPASSA
JA VENÄJÄLLÄ**

A. Yleistä agrariikysymysteoriaa.

1. *Kaupallisen maanviljelyksen kasvu.*—Prosessin eri vaiheet.—Markkinain muodostuminen: kaupungit.—Teollisuudenharjoittajatalonpoika ("Kapital", III, 2?) ²².—Luontoistalouden jäänteet.—Missä määrin talonpoika on riippuvainen markkinoista.—Vapaa kilpailu maanviljelyksessä. Quoad? *

NB (Talonpoikaisen luontaisen kotitarveteollisuuden)
rappeutuminen K. Kautsky ja Engels ²³.

Rahantarve (Koronkiskurit. *Verot*.)

2. *Maan vähenevän hedelmällisyyden laki.* Ricardo—Marx (Bulgakov ja Maslov viime aikoina).

3. *Korkoteoria.* Ricardo—Marx: differentiaalikorke ja absoluuttinen korko. (Maslovin virhe.)

- 3 a. *Kaupungin erkaantuminen maaseudusta* (vrt. Bulgakov ja Hertz. "Zarja" № 2/3 ²⁴. Nossig **).

4. *Nykyinen maatalouspula.* (Parvus.) Maankoron paittaminen ja vakiinnuttaminen. Maankoron ies.

5. Pääoman "tehtävä" maanviljelyksessä

{	1) maanomistuksen erottaminen tuotannosta
{	2) yhteiskunnallistaminen
{	3) järkiperaistaminen

* — Kuinka kauan? Mihin asti? *Toim.*

** Ks. tätä osaa, ss. 256—257. *Toim.*

- B. **Pientuotanto maanviljelyksessä** (1—4 yksi luento; 5—6 toinen).
1. *Suurtuotannon teknillinen paremmuus.* Tilastot. Koneet. (Suurtalous ja suurmaanomistus.)
 2. *Talonpoikaiston syrjäyttäminen ja proletarisoituminen.* Pako kaupunkeihin.—Kotiteollisuusammatit.—Nebenarbeit*.
 3. *Työkarjan huonontuminen.* Saksan tilasto. Kuhansannung**.

Lisäys. Baudrillart, Souchon, Chłapowski

4. *Osuuskunnat.* Saksan tilasto.²⁵ (Hertz, David etc.).
5. *Suur- ja pientalouden tuottoisuuden vertailua.* Klawki,*** Stumpfe. Vrt.

}	ihminen
	karja
	maa

 Hecht, Bäuerliche Zustände.
6. *Etelä-Saksan tilastokyselyt.* Badenin, Baijerin, Württembergin.²⁶

- C. **Lännen marxilaisten ohjelmalliset julkilausumat.**

Siirrettävä IV (D) osaan, sen loppuun?
Länsieurooppalaisten ja venäläisten sosialidemokraattien agraariohjelma.

1. *Marx ja Engels 40-luvulla.* "Kommunistinen Manifesti".— "Uusi Reinin Lehti"²⁷—Marx Amerikan maanviljelyksestä 40-luvulla.²⁸
2. *Internationalen päätökset*²⁹, Engels v. 74, hänen ohjelmansa³⁰.
3. *Vuoden 95 agraarikeskustelut.*³¹ Engels "Neue Zeittissa" ranskalaisesta ja saksalaisesta ohjelmasta. NB Sozialdemokratie auf dem Lande. (Böttger Hugo.)
4. *K. Kautsky "Soziale Revolutionissa".*
 [Tähän D-§:stä? Venäjän agraariohjelman periaatteet.]****

* — Sivutyö. Toim.
 ** — Lehmävaljakko Toim.
 *** Ks. tätä osaa, ss. 118—139. Toim.
 **** V. I. Lenin on vetänyt viivan "C" kohdan yli. Toim.

D. *Agraarikysymys Venäjällä.*

Ad. D. Lasku Venäjän maataloudessa. Lamatila. *Nälkääjat. Luhistumista vai siirtymistä kapitalismiin?*

narodnikkien teorit	1. Yhteisö. Fiskaalisen luonteen ignorointi. Erkaantumisen ignorointi.	Keskisiltä alueilta paetaan "kansantuotantoa" pääkautunkiin ja reuna-alueille.	NB
	2. <i>Kansantuotanto.</i> Tshernyshevski — (V. V., N. —on).		
	3. <i>Ei ole maaperää kapitalismille.</i> Ei ole kotimaanmarkkinoita. Lamaannus.		

4. Narodnikkien teorioiden historiallinen merkitys.
5. *Talonpoikaiston jakautuminen.* Yleiset tiedot. Yhteenvedot. Merkitys (= pikkuporvaristo)
6. *Luokkataistelu maaseudulla.* Maatalousproletariaatin muodostuminen. Siirtyminen veropäivätyötaloudesta kapitalistiseen.
7. Kaupallisen ja kapitalistisen maanviljelyksen kasvu.
8. *Taistelu maaorjuuden jäänteitä vastaan.* Liikkumisvapaus (Maslov)³². Yhteisöstä eroaminen. Maan luovutusvapaus.
9. Sosialidemokraattien agraariohjelma. "Otrezka-maat".

II katsaus³³ (agraaritulasto)

1. Hecht + *Baijerin*
2. (Auhagen) Klawki. + *Württembergin*
3. "Bäuerliche Zustände" + *Stumpfe*
4. Badenin tilastokysely.
5. Saksan agraaritulasto
pientalous
latifundiumit
keskivarakas talonpoikaisto. Karjan huonontuminen.
6. Karja. Teolliset yritykset.

7. Maitotalous (Tupakanviljely, viininviljely).
8. Osuustoiminta.
9. Maalaisväestö asemansa mukaan.

Korko ³⁴.

- A. 1 desjatiina — 80 puutaa
 käytetty pääomaa 40 rpl +
 voitto 8 rpl = 48 rpl : 80 = 60 kop 51.2 rpl (64 kop)
 3.2 rpl
- B. 1 desjatiina — 75 puutaa
 käytetty pääomaa 40 rpl +
 voitto 8 rpl = 48 : 75 = 64 kop 48 rpl (64 kop)
- A) — 64 rpl 16 rpl
 B) — 60 rpl 12
- C) 1 desjatiina — 60 puutaa
 käytetty pääomaa 40 rpl +
 voitto 8 rpl = 48 : 60 = 80 kop 48 rpl

*Kirjoitettu ennen helmikuun
 10 (23) päivää 1903*

*Julkaistu ensi kerran v. 1932
 XIX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

TOINEN VARIANTTI
MARXILAISIA MIELIPITEITÄ
AGRAARIKYSYMYKSESTÄ EUROOPASSA
JA VENÄJÄLLÄ

A. Yleistä agraarikysymysteoriaa.

(Yksi luento A:sta)

1. Teoria edellyttää *kapitalistista* maanviljelystä = tavarantuotantoa + palkkatyötä.

Kaupallisen maanviljelyksen kasvu: markkinain muodostuminen

kaupungit (Euroopassa ja Venäjällä)

teollinen kehitys (Parvus)

kansainvälinen viljakauppa.

Kaupallisen maanviljelyksen muodot:

sen alueet

spesialisaatio

teolliset yritykset

esimerkki maitotalouden keskittymisestä alle 2 ha omaavissa talouksissa: artikkelin 103. sivu*.

David, S. 152, note **: "Im allgemeinen prosperiert in der Gärtnerei, wie in der Landwirtschaft, der Kleinbetrieb. Nach der Betriebszählung von 1895 entfielen von 32 540 Kunst- und Handelsgärtnereien.

David (ja K. Kautsky) Kunst- und Handelsgärtnereista.

40% 20 a asti

25 " 20—50 "

"nur" 6% > 2 ha" ***

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 202. *Toim.*

** — huomautus. *Toim.*

*** — "Kasvi- ja puutarhanviljelyksessä kukoistaa yleensä aivan samoin kuin maataloudessa pientuotanto. Vuoden 1895 teollisuustilaston mukaan 32 540:stä puu- ja kasvitarhataloudesta 40% omasi 20 aariin asti; 25% 20—50 aaria; ja 'vain' 6% enemmän kuin 2 ha." *Toim.*

Missä määrin talonpoika on riippuvainen markkinoista

{ rahan- } budjetin rahaosa prosenteissa.
 { tarve } Koronkiskurit. Verot.
 { } Patriarkaalisen kotitarveteollisuuden rappeutumi-
 { } nen (K. Kautsky ja Engels)
 Talonpoika = teollisuudenharjoittaja ja kauppias
 1/2:ksi ("Kapital", III, 2, 346³⁵, "**Kapitalismin
 kehitys**", 100*)

Farmarien ja palkattujen maataloustyöläisten luokan muodostuminen prosessin alku (K. Kautsky. S. 27³⁶. "Pääoma", III, 2, 332³⁷. "**Kapitalismin kehitys**" 118**)

palkkatyön moninaiset muodot maataloudessa ("Kapitalismin kehitys" 120***)

vrt. artikkelia ss. 68—70 pienmaanviljelijäin "itsenäisyydestä" ja "epäitsenäisyydestä" ****.

maanhallinnan muodon (ei) vaikutus ("Kapitalismin kehitys" 242****)

|| talonpoikain palkkojen pirstominen, ||
 || pienentäminen.

2. Korkoteoria.

Marxin Wert-teoria*****. Korko voidaan ottaa vain *Mehrwertista****** s.o. Surplusprofitista*****. Profit***** (= Mehrwert: "Kapital"). Keskimääräinen voitto. (K. Kautsky, 67)

Surplusprofit *erilaisesta hede-
 delmällisyydestä.*

Differentiaali-
 korko

Differentiale Rente I.

Viljan hinta määräytyy huonoimman tuotannon mukaan

{ maata rajoitetusti }
 { markkinain kasvu }

Differentiale Rente II: pääoman lisäsjoitaminen (käyttö) maahan.

* Ks. Teokset, 3. osa, ss. 129—130. *Toim.*

** Ks. sama, ss. 147—149. *Toim.*

*** Ks. sama, s. 151. *Toim.*

**** Ks. Teokset, 5. osa, ss. 183—186. *Toim.*

***** Ks. Teokset, 3. osa, ss. 282—283. *Toim.*

***** — Arveteoria. *Toim.*

***** — lisäarvosta. *Toim.*

***** — ylivoitosta. *Toim.*

***** — voitto. *Toim.*

Differentiale Rente *kasvaa* monissa (useimmissa) kombinaatioissa.

Differentiale Rente syntyy maalla harjoitettavasta kapitalistisesta *taloudesta* syntyy *tuotoksen* määrän erilaisuudesta.

Maan yksityisomistuksen Absoluuttinen
monopoli. korko

—**Absoluuttinen korko**

eli = monopolihinta

(absoluuttinen korko) = eli = maanviljelyspääoman **alhalsemmasta** kokoonpanosta

Absoluuttinen korko ei synny Maan
maalla harjoitettavasta kapita- hinta
listisesta *taloudesta*, vaan maan
yksityisomistuksesta

— ei tuotoksen määrästä,
vaan se on *pakkovero*

Maan hinnassa fikseerattu pakkovero.

Maan hinta = kapitalisoitua maankorkoa. Pääoman ot-
taminen pois maanviljelyksestä
Korkeiden hintojen fikseeraus.

3. *Koron ja kapitalismin merkitys maanviljelyksessä.*
Korko estää viljanhintojen alene- Koron mer-
mistä (*Parvus*) kitys.

vrt. "Kapital", III, 2, ?³⁸

Korko *ottaa* kaikki maanviljelysparannukset
kaikki keskimäärän ylittävät voitot.

(Maan kansallistaminen hävittäisi absoluuttisen koron.)

Maatalouspula hävittää *absoluuttisen* koron.

{ korkoa tuottamattomien ja kor-
koa tuottavien maiden välinen }
kilpailu.

Kaksi koron perimismuotoa: Koron perimismuodot
farmarijärjestelmä

(K. Kautsky, 85)

hypoteekkijärjestelmä

(K. Kautsky 87—89. "Kapitalis-
min kehitys" 442 *)

* Ks. Teokset, 3. osa, s. 493. Toim.

Kumpikin prosessi =

- (1) maanomistajan erottuminen maanviljelyksestä. Sen yhteydessä panna merkillä kapitalismin merkitys maanviljelyksessä.
 - (2) maanviljelyksen järkiperaistyminen (kilpailu)
 - (3) sen yhteiskunnallistuminen
 - (4) velkaorjuuden ja työllämaksun häviäminen.
- 4 [3]. *Vähenevän hedelmällisyyden laki.*
 Ricardo (ja West). *Marxin oikaisu.* "Zarja" № 2/3, s. *
- Bulgakov: viljan tuotannon vaikeus.
 Kumoaminen. "Zarja" № 2/3, s. **
Maslov.

vastaan: toisaalta Bulgakovia vastaan
 toisaalta tunnustaa laajaperäisen talouden > tuotavuuden. Maslov ss. 72, 83 y.m. Erikoisesti 72.

Contra-Marx III, 2, 210³⁹ ("Ka- *Marx R. Jonesista*
 pitalismin kehitys" 186 ja *ote*⁴⁰
 187***)

"sijoittaa maanviljelys 1 desjatiinan alalle"

Maslov, ss. 79 ja 110 (ilman "Gesetzia"**** ei olisi myöskään Differentiale Rentea)
 s. 86 (maan vähenevä hedelmällisyys — kiistämätön tosiasia)
 Contra s. 114 (tapaa olla eri lailla!)

Maslov s. 72. "Lain" kiistävät taloustieteilijät joutuvat ymmälle

110: työn tuottavuus saattaa kasvaa, mutta "laki" jäädä voimaan. (Perustelematta!)

130—131: Marxia vastaan (kiistetään absoluuttinen korko).

NB 109: "ei selitä kilpailun johtuvan siitä, että korko on korkea, vaan päinvastoin". = *Maslovin* virheen merkitys. *Hämää pakkoveron (koron) — viljan tuotannon kustannukset — muka luonnosta johtuvilla syillä.*

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 100. *Toim.*

** Ks. sama, ss. 104—109. *Toim.*

*** Ks. Teokset, 3. osa, ss. 222 ja 223. *Toim.*

**** — "lakia". *Toim.*

5. *Maanviljelyskapitalismin ristiriidat*: maanviljelyksen järkiperaistaminen — ja maan ryöstökäyttö Kaupungin maaseudusta erkaantumisen merkitys (Bulgakov ja Hertz ja Tshernov ja "Zarja" № 2/3, s. *)

Nossig, s. 103: *otteita*

velkaorjuuden hävittäminen — ja maataloudessa työskentelevän palkkatyöläisen ja pientalonpojan painaminen alas.

tuotantovoimien kehitys — ja hintojen alenemista ja pääoman maanviljelykseen sijoittamista estävän *pakkoveron*, koron kasvu.

Suurtaulouden paremmuus (sitä mukaa kuin kapitalismi kehittyy).

ad A. 1) K. Kautsky. 2) "Kapitalismin kehitys"; 3) "Zarja" (2/3) 4) Maslov 5) Parvus 6) Otteita Nossigilta.

B. *Pien- ja suurtuotanto maanviljelyksessä*. (kaksi luentoa B:stä) **.

1. Kysymyksen *irralisena* asettamisen virheellisyys (kaikki kapitalismin puitteissa. Pientuotannon syrjäyttäminen ei ole niinkään tärkeää kuin *koko*) maanviljelyksen kapitalistinen uudistaminen.

2. Suurtautannon teknillinen paremmuus. Koneet. "Zarja" № 2/3 *** (Bulgakovin, Hertzin, Davidin etc. vastaväitteet)

Kaupallinen halventuminen

koneet

(α) Lannoitteet

Salaojitus

α	{	työnjako
		kooperaatio

(β) rakennukset

kalusto

(γ) myynti ja osto

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 135—149. *Toim.*

** "B" kohdan 1., 2. ja 3. pykälän yll on käsikirjoituksessa vedetty lyijykynällä kaksi pystysuoraa viivaa ilmeisesti toimitusvaiheessa. *Toim.*

*** Ks. Teokset, 5. osa, ss. 119—135. *Toim.*

3. Kleinbetriebe* moninaiset *syrjäyttämisen* ja *rappeutumismuodot*: kotiteollisuusammatit vieraspaikkalaiset ansiotyöt palkkatyö ravitsemuksen huonontuminen työn lisääntyminen karjan huonontuminen maan „ (ryöstökäyttö) velkaantuneisuus
j.n.e.

4. *Yksityiskohtaiset tutkimukset.*

(2. agraariartikkeli)

Hecht	NB	$\left\{ \begin{array}{l} \text{NB} \\ + \text{Baudrillart} \\ + \text{Souchon} \\ + \text{Chłapowski} \\ \text{NB} \end{array} \right\}$
Auhagen	+ Baijerin	
Klawki	+ Württembergin	
"Bäuerliche Zustände"	+ Stumpfe	
Badenin tilastokysely	NB	

{ Yhteenveto: (1) ihminen
(2) karja
(3) maa }

5. *Saksan agraaritulaston yleiset tiedot.*

- (1) pientalous
(2) latifundiumit
(3) keskisuuri talous. Karjan huonontuminen
Karjan jakautuminen. Teolliset yritykset.
Maitotalous (tupakanviljely, viininviljely)

6. — *Osuuskunnat*

7. — *Maattomaksi joutuminen ja proletarisoituminen. Maalaisväestön jakautuminen maanomistuksen mukaan.*

* — pientalouden. *Toim.*

C. *Agraarikysymys Venäjällä* (C:stä 1 luento).

1. Vanhat katsomukset = narodnikkilaisuus. *Narodnikkilaisuuden olemus*
 Talonpoikaisto = "kansantuotanto" (ei pikkuporvaristoa)
 Yhteisö = kommunismin ituja (ei fiskaalinen).
 ei ole maaperää kapitalismille:
 ei ole kotimaanmarkkinoita, talonpoikaisto on mitä suurin antagonistisi, maanviljelyksessä ei ole luokkataistelua.
2. Se on kokonainen maailmankatsomus alkaen Herzenistä ja päättyen N. —oniin *. Yhteiskunnallisen ajattelun valtava vaihe. *"agraaridemokratia"*.
Sen historiallinen merkitys: maaorjuutta ja sen jäänteitä vastaan käydyn taistelun *idealisointia* ("Agrarische Demokratie") ** Marx *Demokratian* aineksia + utopistinen sosialismi + pikkuporvarilliset reformistit + pikkuporvarin taantumuksellisuus. *historiallinen merkitys jäänteitä sosialistivallankumouksellisilla.*
 On erotettava nisut *ohdakkeista*.
3. Keskeisin kysymys: talonpoikaiston *jakautuminen*, sen *muuttuminen pikkuporvaristoksi, luokkataistelu maaseudulla.* *talonpoikaiston jakautuminen* ("Davidien" virhe)

Talonpoikaiston jakautuminen.Keinot sen tutkimiseksi (yhteisön *sisällä*).

Sen perussymptomit: "Kapitalismin kehitys" 81 (14 tunnusmerkkiä 2—ja 12 +)***.

* — Danielson, N. F. *Toim.*** — ("agraaridemokratia"). *Toim.**** Ks. Teokset, 3. osa, s. 105. *Toim.*

Kunakin tunnusmerkin erittely muutamien esimerkkien valossa.

(Maslov talonpojat ostavat maata *ote*.)

Contra-Vihljajev s. 108⁴¹. Hevosetta jääminen, "staattisuus" ja "dynaamisuus".

Johtopäätökset = *pikkuporvaristoa*. ("Kapitalismin kehitys" 115, 2. kohta *.)

Hevoskannan laskennan yhteenvetotiedot ("Kapitalismin kehitys" 92 **).

Alueet, joilla tapahtuu jakautumista: *Etelä-Venäjä, maitotalous*, Amur (Maslov 324), *Orenburgin* (325 Maslov), *Siperian vointuotanto*.

(missä talonpojan vain on parempi, siellä tapahtuu jakautumistakin
sisäiset jakautumistendenssit)

Venäjän agraarijärjestelmä. Jos olisi yksinomaan kapitalismia, ei tarvittaisi agraariohjelmää. (Engels, Böttger.) Mutta... *maaorjuuden jäänteet*.

Jakautumista pidättävät:

NB | työllämaksu
| korkeat verot
| liikkumisvapauden puuttu-
| minen — (Maslov yhteisö:
| *ote*).
| koronkiskuripääoma

4. Siirtyminen veropäivätyötaloudesta kapitalistiseen.

(siirtymä-
järjestelmä) Työllämaksujärjestelmä. ("Kapitalismin kehitys" 133, 135 ***)
otrezkamaat etc.

Palkkatyöläisten *luokka*
maanviljelyksessä: 3¹/₂ miljoonaa **minimum**.

maaorjuuden
jäänteet

* Ks. Teokset, 3. osa, ss. 145—146. *Toim.*

** Ks. sama, s. 119. *Toim.*

*** Ks. sama, ss. 166—167 ja 169. *Toim.*

5. *Työläisten liikunta* Venäjällä kapitalismin kehityksen tuloksena
paetaan kansantautantoa ("Kapitalismin kehitys" 466—469)*

Työläisten
 liikunta
 Venäjällä

Ergo **, Venäjän tämän hetken taloudellisen kehityksen (ja koko historian) olemus.

= *Maaorjuuden jäänteiden hävittäminen.*

= kapitalismin kehittymisvapaus
 = proletariaatin luokkataisteluvapaus

{ Aivan toisenlainen agraarikysymys (kuin Euroopassa) }	{ Lamatila, nälkäajat. Lamaannusta? <i>vai</i> kapitalismin vapautta? }

Agraari-ohjelmamme olemus

Siinä on *narodnikkilaisuuden* ydin, sen demokraattis-vallankumouksellinen ydin

Varakas talonpoikaisto on jo muodostunut

Palkkatyöläisten eri ryhmät.

10 milj.
 "Kapitalismin kehitys",
 462***

— maaorjuuden jäänteiden hävittäminen muotoaa sen vallan ja laajentaa sitä

— elintason kohoaminen laajentaa kotimaanmarkkinoita, kehittää *teollisuutta*

* Ks. Teokset, 3. osa, ss. 520—524. *Toim.*

** — Siis. *Toim.*

*** Ks Teokset, 3. osa, ss. 516—517. *Toim.*

— *proletariaatin ja sosialis-*
min puolesta käytävän
luokkataistelun kehitty-
minen.

Sosialistivallan-
kumoukselliset ja
Rjazanovit eivät
käsitä agraari-
ohjelmaa
Rudinin teesit*
Otrezkamaiden
”kohtuullisuus”.
Fraasi: osuustoi-
minta + sociali-
sointi + pakkoluo-
vutus — *ei ole*
agraariohjelma,
eikä ohjelma

Kirjoitettu ennen helmikuun
10 (23) päivää 1903

Julkaistu ensi kerran v. 1932
XIX Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Ks. tätä osaa, s. 37. *Toim.*